

NORGES HØYESTERETT

Den 27. august 2012 avsa Høyesterett dom i

HR-2012-01677-A, (sak nr. 2012/1054), straffesak, anke over dom,

A (advokat Arild Dyngeland)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Arild Oma)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Webster**: Saken gjelder straffutmåling for falsk anklage om voldtekt, jf. straffeloven § 168 første straffalternativ.
- (2) Hordaland politidistrikt siktet A for falsk anklage 14. desember 2011. Saken ble pådømt ved tilståelsesdom 14. februar 2012. Nordhordland tingretts dom har slik domsslutning:

"A, født 14.09.1983, dømmes for overtredelse av straffeloven § 168 første straffalternativ til en straff av fengsel i 6 – seks – mnd.

Fullbyrdelsen av 5 – fem – mnd av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på to år.

A betaler erstatning til B med kroner 116 256 – etthundreogsekstentusentohundreogfemtiseks – innen 14 – fjorten – dager etter at dommen er forkynt. Etter forfall løper det rente etter lov om renter ved forsinket betaling."

- (3) Både påtalemyndigheten og A anket over straffutmålingen til Gulating lagmannsrett. Lagmannsretten skjerpet straffen og avsa dom 14. mai 2012 med slik domsslutning:

"I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 7 – syv – måneder. 90 – nitti – dager av straffen gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf. strl. §§ 52-54."

- (4) A har anket til Høyesterett over straffutmålingen.
- (5) *Jeg er kommet til at anken må forkastes.*
- (6) A møtte fornærmede B på et utested 5. september 2009. De gikk på nachspiel sammen med et annet par, og A og B hadde frivillig sex.
- (7) Da A kom hjem til sin daværende samboer, innrømmet hun å ha hatt sex med en annen mann. Hun fryktet samboerens reaksjoner og fortalte derfor at hun var blitt voldtatt. Noen dager senere, den 8. september, anmeldte hun B for voldtekt. Hun avga politiforklaring der hun detaljert beskrev å ha vært utsatt for en relativt brutal anal og vaginal voldtekt. For å underbygge forklaringen, overleverte hun politiet istykkerrevne klær. Før hun forklarte seg, ble hun gjort kjent med anmelder- og vitneansvaret og straffeloven § 168.
- (8) B ble pågrepet og satt i varetekt i halvannet døgn. Etter begjæring fra A, ble han ilagt besøksforbud. Som følge av anklagen mistet han jobben som timeansatt innen arbeid for vanskeligstilt ungdom. Etter ti måneder ble voldtektssaken henlagt etter bevisets stilling.
- (9) B anmeldte A for falsk anklage 17. september 2009. Også denne saken ble henlagt etter bevisets stilling den 3. mai 2010. Henleggelsesbeslutningen ble påklaget, men avgjørelsen ble fastholdt.
- (10) Sommeren 2011 møttes B og A tilfeldig på et utested. Da erkjente A i vitners nærvær at anmeldelsen mot B var falsk. B forklarte dette til politiet 4. august 2011, og 22. august 2011 erkjente A overfor politiet at hun hadde inngitt falsk anklage mot B. Tilståelsen kom altså snaut to år etter den falske anklagen.
- (11) A er funnet skyldig i overtredelse av straffeloven § 168 første straffalternativ. Strafferammen er fra seks måneder inntil åtte års fengsel. Forsvareren har anført at den straffen lagmannsretten har utmålt – syv måneders fengsel hvorav 90 dager er gjort betinget med en prøvetid på to år – er for streng. Tidligere rettspraksis tilsier en straff rundt minstestrafen på seks måneder, og at en mindre del av straffen – ofte 30 dager – gjøres ubetinget, jf. Rt. 1988 side 733 og Rt. 1989 side 727. Det anføres at det ikke er grunnlag for å øke straffen for forbrytelser av denne karakter.
- (12) Etter min mening må straffutmålingen for en falsk anklage ta utgangspunkt i alvoret i den handlingen beskyldningen gjelder, jf. Rt. 2004 side 377 avsnitt 15. Tidligere praksis vil gi en viss veiledning, men etter at straffnivået for voldtekt er vesentlig hevet de siste årene, har også alvoret og krenkelsen i en falsk beskyldning om voldtekt blitt større. Falsk anklage om voldtekt er særlig alvorlig på grunn av den betydningen fornærmedes forklaring har i disse sakene. Samlet tilsier dette at straffen for falske voldtektsanklager må skjerpes sammenlignet med tidligere rettspraksis.
- (13) Forsvareren har pekt på at øvre strafferamme for uriktig anklage i straffeloven 2005 § 222 er senket til tre års fengsel, og at dette tilsier at straffnivået ikke skal økes. Dette er jeg ikke enig i. Det fremgår av forarbeidene til bestemmelsen at bakgrunnen for senkningen

var en erkjennelse av at straffenivået ved overtredelser av § 168 lå betydelig lavere enn den øvre strafferammen på åtte års fengsel, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 87.

Samtidig ble det innført en bestemmelse om grov uriktig anklage i § 223 for å fange opp de tilfellene hvor tre års strafferamme ville være utilstrekkelig. Strafferammen i § 223 er satt til fengsel i inntil 10 år. Forarbeidene viser at endringen i strafferammen ikke er et signal om at denne typen forbrytelser skal vurderes mildere enn tidligere, men at den tidligere straffutmålingspraksisen for falsk anklage videreføres.

- (14) Forsvareren har videre vist til at det i forarbeidene i forbindelse med straffeskjerpelsene for voldtekt som er innført de siste årene, ikke er nevnt noe om behovet for strengere straff for falske voldtektsanklager. Det anføres at dette tilsier at lovgiverne ikke har ment å skjerpe straffen for slike anklager. Etter mitt syn er det generelt vanskelig å slutte noe sikkert ut fra lovgivers taushet. Og det gjelder særlig for taushet i lovforarbeider som omhandler andre straffebud enn det straffebudet man ønsker å utlede noe om.
- (15) Derimot er jeg enig med forsvarer når det anføres at tilståelse må tillegges stor vekt i disse sakene. Saken mot B var henlagt etter bevisets stilling, og han ville ikke blitt fullstendig renvasket uten As tilståelse. Også saken om falsk forklaring var henlagt, og A ville ikke blitt dømt, verken til straff eller erstatning hvis hun ikke hadde tilstått forholdet. Å utmåle en streng straff i et slikt tilfelle kan få den uønskede konsekvens at færre tilstår. Dette må imidlertid avveies mot andre sterke hensyn som gjør seg gjeldende ved slike lovbrudd. En side av dette er alvoret og konsekvensen for den som blir uriktig anklaget for voldtekt. En annen side er at bevissituasjonen i voldtektssaker ikke sjelden er vanskelig. At det forekommer falske voldtektsanklager, kan være med på å svekke voldtektsfres troverdighet generelt.
- (16) Når det gjelder personlige straffutmålingsmomenter, har forsvareren pekt på at A har hatt en vanskelig oppvekst og at hun var psykisk langt nede på tidspunktet for den falske anmeldelsen. Det er ikke dokumentert at disse forholdene er av en slik karakter at de må tillegges særlig vekt ved straffutmålingen.
- (17) A har imidlertid omsorg for to barn på henholdsvis tre og fem år. Hun er gravid og venter sitt tredje barn i oktober 2012. Det følger av Rt. 2011 side 695, avsnittene 23 følgende, at det ikke kan legges særlig vekt på As graviditet ved straffutmålingen. Derimot skal det tas hensyn til hennes barns omsorgssituasjon, jf. barnekonvensjonen artikkel 3, hvorefter barns beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. Forsvareren har anført at hennes omsorg for barna tilsier at hun bør få samfunnsstraff, eller i alle fall en lavere straff enn det lagmannsretten har idømt. Det fremgår av lagmannsrettens dom at barnas far hadde vanlig samvær, og at han ikke var blitt forespurt om å ha omsorgen under en eventuell soning. For Høyesterett har A fremlagt en "Samværserklæring" som etter sigende skal innebære at faren ikke lenger skal ha samvær med barna. Det er imidlertid uklart hva dette bygger på, og Høyesterett har ikke grunnlag for å konkludere annerledes enn lagmannsretten; nemlig at A ikke er i en vesentlig annen situasjon enn mange andre som har hovedomsorgen for barn.
- (18) Særlig tilståelsen, men også hensynet til barna må tillegges vekt. Ut fra den straffbare handlingens alvor og de sterke allmennpreventive hensynene som gjør seg gjeldende, er det likevel ikke grunnlag for å idømme samfunnsstraff eller redusere den straffen lagmannsretten har fastsatt.

(19) På denne bakgrunn har jeg kommet til at anken må forkastes.

(20) Jeg stemmer for denne

D O M:

Anken forkastes.

(21) Dommer **Stabel:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(22) Dommer **Endresen:** Likeså.

(23) Dommer **Bergsjø:** Likeså.

(24) Dommer **Gjølstad:** Likeså.

(25) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: